

PRAVA, NEBO NE?

Metodické náměty na výukové aktivity

Aktivita zaměřená na to, jak se k nám dostávají informace. Žáci si zahrají hru, díky které by si měli uvědomit, že ne všechno, co si přečtou nebo vidí na sítích, je pravda. A zamyslí se nad vlastními zkušenostmi s (ne)pravdou na internetu.

Vzdělávací oblasti a obsahové vzdělávací okruhy

ZV a GV: člověk a jeho svět (1. stupeň ZŠ), člověk a společnost, jazyk a jazyková komunikace, informatika a informační a komunikační technologie.

Průřezová témata: ZV a GV: MV, OSV

Klíčové kompetence: ZV a GV: k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské

Klíčové kompetence: ZV a GV: k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské

Doporučený věk: 8+

Cíle: Žáci by si měli uvědomit, že ne všechny informace na internetu jsou pravdivé, a proto k nim musí přistupovat kriticky.

Délka: 45 min. (včetně projekce filmu)

Pomůcky: promítací technika; tabule nebo flipchart

Postup:

1. Vyzveme žáky, aby se zamysleli nad tím, jak se k nim dostávají nové informace. Odpovědi zapisujeme na tabuli.
Poznámka: Pokud je potřeba, vysvětlíme pojem „informace.“
2. Žáci dostanou za úkol promyslet si tvrzení o sobě, které vždycky začíná slovy „Nikdo o mně neví, že...“ (např. „že mám rád ananas“). Důležitým pravidlem hry je, že informace nemusí být pravdivá. Úkolem ostatních je uhodnout, jestli lže nebo říká pravdu.

Vybraní žáci postupně přečtou nahlas svá tvrzení. Ostatní si stoupnou vpravo, pokud si myslí, že je informace pravdivá, nebo vlevo, pokud nepravdivá. Případně zvedají ruce. Kdo uhodne, započítá si bod, kdo se splete, bod si odečte. Nakonec se můžou pochlubit výsledky. Ptáme se žáků, co jim pomáhalo poznat, že jejich spolužák nemluví pravdu. Choval se jinak? Tvářil se jinak? Prozradila ho gesta nebo jiný postoj?

3. Následuje projekce dílu seriálu.

Poznámka: Pustte ho ideálně aspoň dvakrát.

Ověříme, že žáci pochopili pointu. => Filip i kocour naletěli. Ne všechny informace na internetu jsou pravdivé.

Reflexe:

Ptáme se: *Viděli jste na YouTube nebo jinde na internetu nějaká nepravdivá videa nebo jiné lživé informace? Podle čeho jste poznali, že nejsou pravdivé? Co musíme udělat, abychom to zjistili? Proč myslíte, že někdo publikuje nepravdivé informace?*

Na závěr žáky vybídneme, ať říkají **pravidla související s pravdivostí** informací na internetu, kterými se máme řídit. Zapisujeme je na tabuli. Důležité je, aby zaznělo: „NE VŠECHNO, CO NA INTERNETU NAJDEME, JE PRAVDA.“

Poznámka: Doporučujeme využít materiál „Otázky a odpovědi k filmu“.

Zkušenosti z praxe:

Aktivitu jsem testoval v páté a osmé třídě s 23 žáky. Pátáci se nejdřív trochu styděli před celou třídou mluvit a někteří jenom zopakovali nebo upravili, co už zaznělo. Třída je díky třídní učitelce hodně pospolitá a děti se dobře znají. Uměly proto odhadnout, jestli někdo říká pravdu nebo ne. Osmáci pak byli kreativnější ve vymýšlení tvrzení a míň se styděli. Aktivita formou hry žáky bavila a měla úspěch a bodování správných odpovědí je motivovalo k soutěživosti.

Po hře jsem pustil film a upozornil žáky na to, že se budu na jeho obsah ptát. Podle otázek jsem poznal, že žáci film pochopili a bavil je. Při reflexi jsem jako příklad nepravdivých sdělení žákům ukázal obsah z kanálů, které sami používají: YouTube, Facebook, Instagram a TikTok. Zdůrazňoval jsem nutnost kritického přístupu k informacím z internetu.

Bylo znát, že osmáci už mají s manipulací a informacemi větší zkušenosti. Bez ohledu na věk jsme ale v obou třídách došli ke stejným závěrům a k pochopení tématu. Jan Chvojka, ZŠ Kolín V., Mnichovická

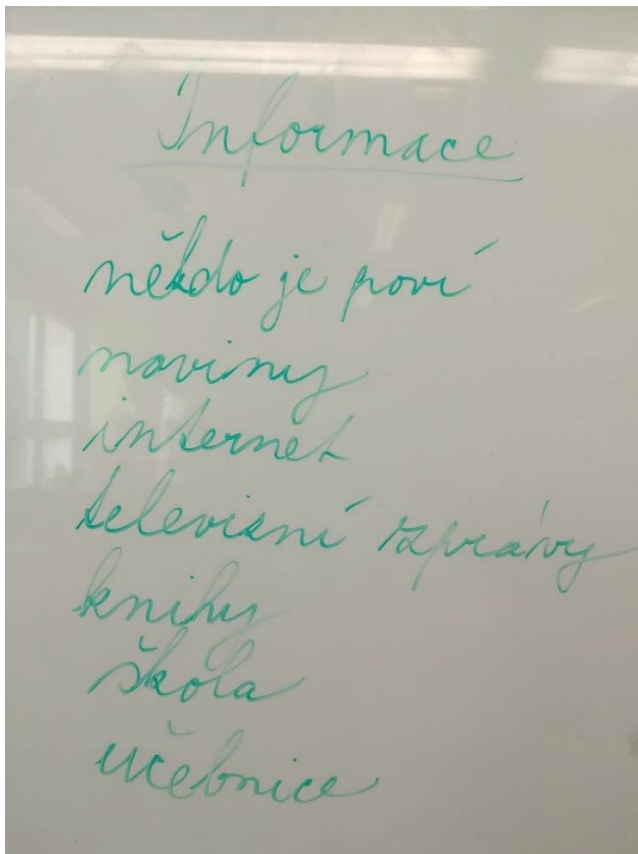
Zkušenosti z praxe:

Aktivitu jsem testovala **ve čtvrté třídě** s 20 žáky. V úvodu hodiny jsem je vyzvala, aby se zamysleli nad tím, co jsou to informace a jak se k nim dostávají. Žáci s tím neměli problém a vymýšleli spoustu možností. Potom jsme si zahráli hru „Nikdo o mně neví, že ...“ Ta je moc bavila a jen těžko se ukončovala, protože byli neustále další zájemci. Žáci neměli problém obhajovat své postoje. Při hře se několikrát chtěla tři děvčata postavit mezi skupiny pravda nebo lež, protože jim chyběly informace, aby mohla vyhodnotit, jestli jde o pravdu nebo lež. To bylo skvělé, protože to vedlo k celkovému sdělení celé aktivity (informace je třeba ověřovat)!

Film byl pro žáky srozumitelný, snadno pochopitelný. Samostatně uváděli, jaké nepravdivé informace četli. Celkově se aktivita žákům i mně líbila, byla to povedená hodina.

Andrea Tláskalová, ZŠ J. V. Sládka Zbiroh

Ukázka:

Aktualizace 1. března 2025.